

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

(2016 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1096)

28 ਨਵੰਬਰ, 2016

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਅਮਿਤਾਵਾ ਰਾਏ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1985: ss.50, 57 ਕਾਰ ਤੋਂ ਭੁੱਕੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ - ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ - ss.50 ਅਤੇ 57 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਫੜੀ ਗਈ: ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ, s.50 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ - s.57 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਥਾਤ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਸ ਖੋਜ ਦਾ ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਕਟ ਦੇ ਸ.57 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ

ਵਿਚਾਰਿਆ: 1. ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 57 ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਉਸਦੇ ਤੁਰੰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿਓ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਉਸ ਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਥਿਤ ਜ਼ਬਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [787-ਬੀ-ਸੀ, ਡੀ-ਈ].

2. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਥਾਤ, ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮਿਤੀ 28.08.2007 ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ

ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਪਲਬਧ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 57 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14] [787-F-H; 788-A]

3. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ PW-4 ASI ਅਤੇ PW-5 HC ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਭੁੱਕੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮਲਖਾਨਾ ਰਾਹੀਂ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ, ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਬਰਕਰਾਰ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਥ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਕੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਕਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦਿਰਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 18, 19] [788-H; 789-ਏ-ਈ]

ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਪਣਜੀ, ਗੋਆ (1998) 8 SCC655 ਵੱਖਰਾ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ 1999 (3) SCR 977: (1999) 6 SCC 172; ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਭਾ ਜਡੇਜਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ 2010 (13) SCR 255 (2011) 1 SCC 609; ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 1994 (2) SCR 208: (1994) 3 SCC 299; ਸਾਜਨ ਅਬਰਾਹਮ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ 2001 (1) Suppl. SCR 335: (2001) 6 SCC 692- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(1998) 8 SCC 655	ਵੱਖਰਾ	ਪੈਰਾ 9
1999 (3) SCR 977	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 13
2010 (13) SCR 255	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 13
1994 (2) SCR 208	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 15
2001 (1) Suppl. SCR 335	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 15

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2016 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1096।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2009 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 261 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 21.01.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪਰਣਾ ਝਾਅ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਵੀ. ਮਧੂਕਰ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਵਿਤਾ ਕਾਉਂਸੀਲਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ,
ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਅਮਿਤਾਵਾ ਰਾਏ, ਜੇ. 1. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪਰਣਾ ਝਾਅ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਮਧੂਕਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਐਕਟ") ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਮਕਾਲੀ ਨਿਰਣਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ 1-1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ।

3. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ 28.08.2007 ਨੂੰ ਗਸ਼ਤ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ ਦੋਸ਼ੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਨੌਰੀ ਪਾਤੜਾਂ ਵਿਖੇ ਚੈਕਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ MH-04BS-1651 ਵਾਲੀ ਕਾਰ 'ਚ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਦਬੋਚਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਭੁੱਕੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਛੇ ਬੈਗ ਮਿਲੇ।

4. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਹੁਣ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ। ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਸ਼ਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਕਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ ਅਤੇ ਡਿੱਕੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਥੈਲੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭੁੱਕੀ ਸੀ, ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਛਾਪ ਨਾਲ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਲਏ ਗਏ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਹਰੇਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਭੁੱਕੀ ਦਾ ਵਜ਼ਨ 34 ਕਿਲੋ 800 ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਕਲਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 225/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 150/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਰੰਸੀ ਮਿਲੀ ਜੋ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਸਮੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5. ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਮਲਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਨਮੂਨਾ ਭੁੱਕੀ ਦਾ ਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਅਤੇ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ" ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

6. ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ PW-1/ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, PW-2/S.I. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, PW-3/M.H.C. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, PW-4/A.S.I. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, PW-5/H.C. ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-6 ਪਰਮਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਡਰਿੱਲ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ।

7. ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਕ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ।

8. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਅਤੇ 57 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕਾਰ ਤੋਂ ਭੁੱਕੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੰਧਤ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ **ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਪਣਜੀ, ਗੋਆ - (1998) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 655** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

10. ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਅਤੇ 57 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਰਥਾਤ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭੁੱਕੀ ਦੇ ਸਟਾਕ ਵਾਲੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਮਾਲਖਾਨੇ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੌਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਯਾਨੀ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ, ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਅਤੇ 57 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਝਿਜਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ।

11. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਅਤੇ 57 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ 50. ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ - (1) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 41, ਧਾਰਾ 42 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਲੋੜ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਓ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ।

(3) ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਪਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ।

(4) ਔਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(5) ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਦਾਰਥ, ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 (1974 ਦਾ 2) ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ।

57. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ - ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਅਠਤਾਲੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਦੇਵੇਗਾ।

13. ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਖੋਜ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 57 ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ

ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਲੇ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤੀ, ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਪਣੇ ਤਤਕਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਏਕੀਕਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 172 ਅਤੇ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਭਾ ਜਡੇਜਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ-(2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 609**, ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਥ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਉਸ ਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਥਿਤ ਜ਼ਬਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

14. ਐਕਟ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਤੇ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਥਾਤ, ਡੀ ਐਸਪੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਉਸੇ ਮਿਤੀ 28.08.2007 ਨੂੰ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਪਲਬਧ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

15. **ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਭੁੱਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਰੈਂਡਰਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ - (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 299** ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52 ਅਤੇ 57 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ **ਸਾਜਨ ਅਬਰਾਹਮ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ-(2001) 6 SCC 692** ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 57 ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਠੋਸ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ **ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਕੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ **ਸਾਜਨ ਅਬਰਾਹਮ** (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

16. **ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 52 ਅਤੇ 57 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਭੁੱਲ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਪਬੰਧ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 41 ਅਤੇ 44 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਪਏਗਾ।

17. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 57 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ PW-4 ASI/ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-5 ਐਚ.ਸੀ./ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਭੁੱਕੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਏ ਗਏ ਸਨ, ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮਲਖਾਨਾ ਰਾਹੀਂ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਰਟਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ, ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਬਰਕਰਾਰ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਥ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭੁੱਕੀ ਦੀਆਂ ਛੇ ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ, ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਬੇਝਿਜਕ ਰਾਇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਕੰਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਾਮੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।